

366204 - زنی دچار شک است که خون پررنگ پیش از مغرب از او خارج شده یا در حین نماز مغرب یا بعد از آن. حکم روزه و نمازش چیست؟

سوال

درباره حیض سوالی داشتم. من بیست دقیقه پیش از مغرب احساس درد کردم و رفتم که مطمئن شوم اما چیزی از من خارج نشده بود بنابراین روزهام را کامل کردم و وقتی خواستم نماز مغرب را ادا کنم احساس درد شدیدی کردم و تلاش کردم در حد توانایی وضو بگیرم و نماز را ادا کردم و در اثنای نماز دردم خوابید و معمولاً وقتی درد می‌خوابد معنایش این است که خون پررنگ خارج شده اما نماز را قطع نکردم و ادایش کردم چون احساس نکردم که از من خون خارج شده است، و بعد از نماز به حمام رفتم تا مطمئن شوم اما دیدم که خون پررنگ خارج شده و به نظر می‌آید تازه است. سؤال من این است که آیا نماز مغرب را باید بعداً دوباره ادا کنم؟ و آیا روزه آن روز را باید اعاده کنم یا خیر؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

اولاً:

روزه آن روز شما صحیح است، زیرا خروج خون را قبل از مغرب احساس نکرده‌اید و اصل این است که اگر شک حاصل شود که خون پیش از مغرب بوده یا پس از آن، حادثه به نزدیک‌ترین وقتش الحاق می‌شود و این از قواعد فقه است و اینجا نزدیک‌ترین وقت، بعد از مغرب است.

معنای قاعده این است: «اگر درباره زمان وقوع یک واقعه اختلاف بود و دلیلی نبود که آن را مشخص کند، این امر به نزدیک‌ترین وقتش به حال نسبت داده می‌شود؛ زیرا این یقینی است و زمان دورتر مورد شک است، اما اگر نسبتش به زمان دورتر ثابت شد عمل به آن واجب می‌شود» (موسوعة القواعد الفقهية، دکتر محمد صدقی البرنو: ۱۲/۳۱۶).

سیوطی - رحمه الله - در کتابش «الأشباه والنظائر» (۵۹) می‌گوید: «قاعده: اصل در هر حادثه آن است که آن را به نزدیک زمان مقدر نمود، و از فروغش آن است: اگر در لباسش منی دید و احتلام به یادش نیامد بنا بر قول صحیح لازم است که غسل کند. شافعی در «الأم» می‌گوید: و واجب است که هر نمازی را که بعد از آخرین خوابش [پیش از غسل] ادا کرده دوباره بخواند».

ثانیا:

اما درباره نماز مغرب، اگر بنا بر گمان غالب شما خون در اثنای آن خارج شده زیرا چنان که بیان کردید درد در اثنای آن کم شده و خون را پس از آن تازه یافته‌اید و دیگر مواردی که باعث غلبه ظن می‌شود، در این صورت نمازتان درست نیست و لازم است پس از پاکی آن را اعاده کنید.

اما اگر غلبه ظن حاصل نشد و صرفاً شک بود، نماز درست است؛ زیرا چنانکه گفتیم هر واقعه به نزدیک‌ترین وقتش نسبت داده می‌شود و در نتیجه حکم می‌شود که خون بعد از نماز بیرون آمده است.

از شیخ محمد بن محمد المختار شنقیطی - حفظه الله - درباره زنی پرسیده شد که بعد از نماز مغرب کمی خون حیض دیده است و نمی‌داند که این قبل از غروب خارج شده یا بعد از آن، حکم نماز و روزه‌اش چیست؟

ایشان چنین پاسخ دادند: «اگر خون دید و بر اساس گمان غالبش این پیش از مغرب خارج شده، شکی نیست که روزه آن روز باطل است و باید قضایش را به جای آورد.

اما اگر بر گمانش غالب شد که خون تازه است و بعد از مغرب خارج شده ایرادی در درستی روزه‌اش نیست و نماز مغرب بر او لازم است، یعنی آن را قضا می‌کند.

اما اگر دچار تردید و شک بود، قاعده نزد علما این است که می‌گویند: «به نزدیکترین حادثه نسبت داده می‌شود»، پس اصل بر درستی روزه است تا وقتی که دلیلی بر نادرستی آن باشد و اصل بر این است که او یک روز کامل را روزه شده و از ذمه‌اش ساقط شده تا آنکه از وجود این اثرگذار اطمینان یابیم که در این حالت حکم به درستی روزه‌اش داده می‌شود.

اما این خون در [روزه] آن روز اثری ندارد و مسئله عکسی است، یعنی اگر بگوییم روزه‌اش درست است، قضای نماز مغرب نیز بر او لازم می‌شود و اگر گفتی روزه‌اش درست نیست، قضای مغرب نیز وجود نخواهد داشت، پس اگر روزه‌اش درست بود قضای مغرب بر او لازم است زیرا چون وقت مغرب داخل شد این ذمه حائض را مشغول می‌دارد (یعنی نماز مغرب بر او واجب می‌شود) و آخر وقت آن نماز چنانکه فقهای حنفیه و برخی از اصحاب امام احمد می‌گویند مورد اعتبار نیست». (شرح زاد المستقنع شیخ شنقیطی).

برای مطالعه بیشتر پاسخ شماره (191684) را ببینید.

والله اعلم.